

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

موضوع	سند تحویل قضائی
	<p>جناب آقای دکتر اکبریور رئیس محترم هیأت مدیره و مدیرعامل روزنامه رسمی کشور تصویر سند تحولی قوه قضائیه به شماره ۱۰۰/۱۳۹۲۳۵/۹۰۰۰ مورخ ۱۳۹۹/۹/۳۰ ریاست محترم قوه قضائیه جهت درج در روزنامه رسمی به پیوست ایفاد می‌گردد. مدیر کل دبیرخانه قوه قضائیه - دکتر محسن محدث شماره ۱۰۰/۱۳۹۲۳۴/۹۰۰۰ مورخ ۱۳۹۹/۹/۳۰... سند تو که در سال قبل، رئیس محترم قوه کرده بودند و ارائه و از ابلاغ کردند، ویرایش ارتقا یافته‌ای داده شده و آنچه آموز در دسترس قوه قضائیه و مورد اهتمام قوه قضائیه است، سندی است که از لحاظ سطح کار، از سند اولی بالاتر و پیشرفته‌تر است؛ این خبر بسیار خوبی است برای ما، آن طور که به من گزارش شد این سند را قوه قضائیه با همکاری نخبگان متعددی از حوزه دانشگاه تهیه کرده، که این سبک کار هم، سبک کاملاً درست و متین و منطقی است و همچنین با ستاده از تجربیات برگزیدگان درون قوه و مجرمین قوه، ارتقای این سند فراهم شده، اگر این [سند] ابلاغ نشده، ابلاغ کنید، دنبال کنید و کارنامه اجرای برنامه‌های مترتب بر این سند را هم در وقت خود و در زمان خود منتشر کنید که مردم بدانند که این دو این برنامه‌ها تا چقدر پیشرفته اگر این را با تفصیل مردم بدانند، قطعاً در امیداری به قوه قضائیه تأثیر دارد که این خیلی مهم است. بیانات رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی) در همایش سراسری قوه قضائیه اعضای محترم شورای عالی قوه قضائیه رؤسای کل محترم دادگستری استان‌های سراسر کشور «سند تحول قضائی» که در ابتدای این دوره براساس تأیید رهبر معظم انقلاب (ره) بود با اتکا و بهره‌مندی از بیانات حضرت امام خمینی جمهوری اسلامی ایران، سیاست‌های کلی نظام، نظرات همکاران درون قوه قضائیه و صاحب نظران حوزه و دانشگاه اسناد منابع پژوهشی مرتبط و همچنین تجربیات دوره جدید ارتقاء یافت و پیگیری آن مورد تأکید مجدد معظم له قرار گرفت. لذا بدینوسیله «نسخه ارتقاء یافته سند تحول قضائی» به عنوان مبنای عمل قوه قضائیه تا انتهای سال ۱۴۰۲ به پیوست ابلاغ می‌شود. توفیق قوه قضائیه در تحقق این سند در گرو همت مضاعف و تلاش مجاهدانه همکاران محترم و فعال سازی حداکثری (مدظله العالی) مبنای عمل قوه قضائیه قرار گرفته و رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی)، اصول قانون اساسی، چشم انداز ظرفیت‌های مردمی است. شایان ذکر است با توجه به پیش‌بینی بازنگری‌های دوره‌ای برای ارتقاء سند تحول امکان دریافت پیشنهادهای اصلاحی و مدنظر قرار گرفتن آنها در ویرایش‌های آتی این سند همواره فراهم است. امید است اجرای شایسته این سند در سایه الطاف و عنایات حضرت ولی عصر (عج الله تعالی فرجه شریف) موجب احقاق بیش از پیش حقوق مردم و استقرار حداکثری عدالت در جامعه شود. رئیس قوه قضائیه - سیدابراهیم رئیسی شماره ۱۰۰/۱۳۹۲۳۵/۹۰۰۰ مورخ ۱۳۹۹/۹/۳۰ سند تحول قضائی «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ» دیباچه «صدور بیانیه گام دوم انقلاب»، مطالبه صریح رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله العالی) مبنی بر انجام تحول قضائی به عنوان آورده دوره جدید و نیز انتظارات روزافزون مردم موقعیتی ویژه و تاریخی پدید آورده و تحول قضائی را در هم‌ترازی با گام دوم انقلاب، به اولویت انکارناپذیر قوه قضائیه تبدیل نموده است. جایگاه امروز دستگاه قضائی مرهون تلاش طیف گسترده و گمنامی از قضات شریف و کارکنان خدوم است. لذا لازم است از همه این عزیزان به ویژه رؤسای پیشین قوه قضائیه که در طول دوره مسئولیت خود سعی وافری برای بهبود امور معمول داشته اند یاد نمود و برای درگذشتگان از آنها شهید بزرگوار آیت الله بهشتی، مرحوم آیت الله موسوی اردبیلی، مرحوم آیت الله یزدی و مرحوم آیت الله هاشمی شاهرودی طلب غفران و برای آیت الله املی لاریجانی از خداوند متعال آرزوی توفیق نمایم. با این همه و علیرغم تلاش همه دلسوزان، میان وضع موجود و وضع مطلوب قوه قضائیه فاصله زیادی وجود دارد. استقرار عدالت در جمهوری اسلامی ایران باید به نحوی باشد که حتی الامکان هیچ حقی از مردم عزیزمان تضییع نشود و در موارد خاص نیز قوه قضائیه با اقتدار استقلال و بی طرفی و در کمال دقت سرعت و همراه با حفظ کرامت ارباب رجوع، موضوعات را حل و فصل و احقاق حق نماید. با این دیدگاه سند تحول قضائی به عنوان برنامه ۵ ساله قوه قضائیه تدوین و پس از تقدیم به محضر رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله العالی) و تأیید ایشان اجرای آن از ابتدای دوره جدید در دستورکار قرار گرفت. امروزه پس از گذشت یک سال و نیم از آغاز اجرای سند و ابلاغ برنامه‌های اجرائی به دادگستری و سازمان‌های تابعه با محوریت «قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران»، «سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴»، «سیاست‌های کلی (ره) نظام» به ویژه «سیاست‌های کلی امنیت قضائی» و «سیاست‌های کلی قضائی»، «بیانات حضرت امام خمینی و رهبر معظم (مدظله العالی)» پر اسناد و مطالعات انجام شده در زمینه تحولات راهبردی قوه قضائیه اخذ نظرات صاحب نظران درون و انقلاب اسلامی بیرون قوه قضائیه و با توجه به بازخوردها و نتایج حاصل از اجرای آن نسخه ارتقاء یافته «سند تحول قضائی» تدوین شد. حال که رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله العالی) امر به ابلاغ نسخه ارتقاء یافته «سند تحول قضائی» نموده‌اند، اجرای این سند را با همتی مضاعف پیگیری نموده و با ابلاغ و انتشار آن از ملت عزیز ایران به ویژه مدیران قضات و کارکنان قوه قضائیه، حوزه‌های علمیه، دانشگاه‌ها، اندیشکده‌ها، پژوهشکده‌ها، مؤسسات دانش بنیان، تشکلهای دانشجویی، نهادهای مردمی، اصناف، نخبگان، اهالی فرهنگ و هنر، خبرنگاران، روزنامه نگاران فعالان فضای مجازی و همه دلسوزان انقلاب اسلامی دعوت می‌شود با تمام توان خود در این مسیر مشارکت فعال نمایند و با استفاده از</p>

نظارت همگانی مردمی بر مبنای اصل امر به معروف و نهی از منکر راه تحقق این سند را هموار کنند همچنین با توجه به اینکه ارتقاء فرایندی دائمی و بی پایان است قوه قضائیه همواره پذیرای پیشنهادهای اصلاحی برای ارتقاء سند تحول خواهد بود. در تدوین این سند گروهی مرکب از همکاران قوه قضائیه و صاحب نظران با تجربه حوزه و دانشگاه در عرصه‌های قضائی، حقوقی، انتظامی، مدیریتی، اقتصادی، اجتماعی، روانشناسی و تربیتی در کنار نخبگان جوان انقلابی متخصص در علوم بین رشته‌ای و متمرکز بر مسائل قضائی مشارکت نموده‌اند؛ از همه این عزیزان تشکر می‌نمایم و دوام توفیقات روزافزون ایشان در راه خدمت خالصانه و مجاهدانه به نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران را از خداوند منان خواستارم. در پایان، قوه قضائیه آمادگی کامل برای همکاری با قوای محترم مقننه مجریه و دیگر نهادهای حاکمیتی، نهادهای عمومی غیر دولتی و همچنین شوراهای عالی و کمیسیون‌ها در جهت اجرای این سند را اعلام و برای نیل به موفقیت در پیشبرد این تکلیف دشوار دست نیاز به درگاه احدیت بلند کرده و از پیشگاه حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) طلب دعا و استمداد می‌نمایم. و ما توفیقی إلا بالله العلی العظیم سید ابراهیم رئیسی مقدمه قوه قضائیه به عنوان یکی از ارکان نظام نقشی اساسی در تحقق اهداف عالی جمهوری اسلامی ایران دارد و عمل در بستری منسجم و یکپارچه و همچنین نقش آفرینی متعامل با سایر ارکان نظام ضامن موفقیت آن در این مسیر است. لذا استفاده از تمامی ظرفیت‌های نظام برای تحول در قوه قضائیه و فعال سازی ظرفیت‌های قانونی این قوه برای کمک به حل مؤثر چالش‌های کشور مورد اهتمام این سند بوده است. همانگونه که براساس اصل یکصد و پنجاه و شش قانون اساسی قوه قضائیه به عنوان پشتیبان حقوق فردی و اجتماعی و مسئول تحقق بخشیدن به عدالت معرفی شده است در این سند سعی شد که با نگاه به تمام ظرفیت‌های نظام اعم از ظرفیت‌های حاکمیتی و مردمی راهکارهایی اتخاذ گردد که علاوه بر تحقق مأموریت‌ها پشتیبانی کننده حقوق فردی و اجتماعی و مقوم و مؤثر بر گسترش حداکثری عدالت در جامعه باشد. البته وظایف بخش‌های مختلف دستگاه قضایی محدود به تکالیف این سند نیست بلکه در این سند صرفاً راهکارها و اقدامات تحولی آن بر اساس اصل اولویت بندی و محدودیت منابع، ارائه شده است. معاونت‌ها واحدهای قضائی، ملی، سازمان‌های تابعه دادگستری استان‌ها و سایر واحدهای تابعه قوه قضائیه موظف‌اند علاوه بر توجه به انجام دقیق و باکیفیت وظایف و مسئولیت‌های مصرح خود در قوانین و مقررات در کنار اجرای مسئولیت‌های محول شده در این سند در انجام سایر راهکارها و اقدامات سند نیز حداکثر همکاری و هماهنگی را با دیگر بخش‌های درون و بیرون قوه قضائیه داشته باشند. بعلاوه در تنظیم سند نظر به اهمیت وافر موضوعات مقابله با فساد و تحقق کارآمدی به عنوان دو اولویت کشور، و با توجه به فرابخشی بودن و درهم تنیدگی دو موضوع یاد شده با مأموریت‌های قوه قضائیه تلاش گردید از تمامی ظرفیت‌های قانونی این قوه بهره گرفته و این دو موضوع در قالب دو محور اساسی در سند تحول پیگیری شود. شایان ذکر است براساس مفاد قانون اساسی منویات امامین انقلاب و انتظارات مردم پیامد نهایی تحول در قوه قضائیه دستیابی به «عدالت» و «رضایتمندی مردم» است بر این اساس سند تحول به نحوی تدوین شده است که بر اثر اجرای آن این دو پیامد محقق شود. فصل اول: کلیات فصل نخست با عنوان کلیات از سه مبحث تشکیل شده است؛ مبحث اول با عنوان «تعاریف و اختصارات» به تبیین مفاهیم اصلی سند می‌پردازد. در مبحث دوم با عنوان «روش شناسی و فرایند تدوین»، مبانی محتوایی و فرایند تدوین سند تبیین میشود. مبحث سوم با عنوان «چرخش‌های تحول آفرین» فهرست مهمترین تغییرات در جهت‌گیری‌های کلان قوه قضائیه با هدف جاری نمودن تحول ارائه می‌گردد. مبحث اول - تعاریف اصطلاحات و اختصارات مندرج در این سند در معانی مشروح زیر به کار می‌روند. (۱) قوه قضائیه: واحدهای زیر نظر ریاست قوه قضائیه اعم از معاونت‌ها، واحدهای قضائی، سازمان‌ها، مراکز و واحدهای تابعه. (۲) سازمان‌های تابعه: سازمان بازرسی کل کشور، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، سازمان قضائی نیروهای مسلح، سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور سازمان پزشکی قانونی کشور. ۳- واحدهای تابعه: دانشگاه علوم قضائی و خدمات اداری پژوهشگاه قوه قضائیه روزنامه رسمی، مرکز امور وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده و سایر ساختارهای وابسته به قوه قضائیه. (۴) سند تحول نسخه ارتقاء یافته سند تحول قضائی مشتمل بر چهار فصل «کلیات»، «برنامه تحول نظام مدیریتی»، «اجرای برنامه تحول» و «نظام راهبری و پایش». (۵) چرخش تحول آفرین: تغییر در جهت‌گیری کلان قوه قضائیه و چارچوب اصلی تعیین راهبردها. (۶) مأموریت: رسالت قوه قضائیه مبتنی بر قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و سیاست‌های کلی نظام؛ (۷) چالش: مسئله کلیدی نشانگر ابعاد مختلف عدم تحقق کامل مأموریت‌های قوه قضائیه. (۸) عامل: علت ریشه‌ای اولویت‌دار پدید آورنده چالش با استمرار دهنده آن. (۹) راهبرد: مسیر اصلی اصلاح با رفع عامل؛ (۱۰) راهکار: راه حلی مشخص به منظور اجرای راهبردها؛ (۱۱) اقدام: عمل ضروری برای تأمین زیرساخت‌های مدیریتی تحقق برنامه تحول؛ (۱۲) شاخص نشانگر میزان اصلاح یا معیاری برای رفع عامل ریشه‌ای با چالش یا تحقق پیامد مورد انتظار؛ (۱۳) برنامه تحول: نظام تحولی اجرای مأموریت‌های قوه قضائیه مشتمل بر شناسایی چالش‌ها، عوامل راهبردها و راهکارهای تحولی برای رفع یا اصلاح عوامل؛ (۱۴) نظام مدیریتی اجرای برنامه تحول: نظام مشتمل بر تعیین اقدامات لازم برای تأمین هر کدام از زیرساخت‌های مدیریتی اعم از برنامه‌ریزی، سازمان دهی منابع انسانی، منابع مالی، منابع فیزیکی و تجهیزات قوانین و مقررات فناوری، نوآوری و پیشنهادها، گفت‌وگو سازی، ارتباطات مردمی و رعایت کرامت ارباب رجوع؛ (۱۵) نظام راهبری و پایش ساختار و ساز و کار لازم برای راهبری، پیگیری مستمر، بازخورد، اصلاح و ارتقاء سند تحول؛ (۱۶) ستاد راهبری: ستاد راهبری اجرای سند تحول قضائی مبحث دوم - روش شناسی و فرایند تدوین روش شناسی و فرایند تدوین سند تحول قضائی مشتمل بر چهار مرحله به شرح زیر است: مرحله اول- تدوین مبانی محتوایی اندیشه تحول قضائی گام ۱- تحلیل محتوای اسناد بالادستی و بیانات حضرت امام خمینی (ره) و رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله العالی) در گام نخست قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ سیاست‌های کلی نظام به ویژه سیاست‌های کلی قضائی بیانات حضرت امام خمینی و رهبر معظم انقلاب اسلامی در موضوعات مرتبط با قوه قضائیه قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چشم انداز قوه قضائیه در افق ۱۴۰۴ در دو سطح راهبردی و عملیاتی تحلیل محتوا گردید و از ماحصل آن به عنوان ارکان محتواساز در مراحل تدوین سند استفاده شد. گام ۲- احصاء چرخش‌های تحول آفرین چرخش‌های تحول آفرین با توجه به ارکان محتواساز ماهیت مأموریت‌های قوه قضائیه و نحوه نقش آفرینی در تحقق این مأموریت‌ها تعیین گردید احصاء این چرخش‌ها در سطح راهبردی

و با توجه به رویکردهای نوین حکمرانی انجام پذیرفته است. مرحله دوم - تدوین برنامه تحول گام ۱- احصاء مأموریت‌ها و شناسایی مؤلفه‌های نشانگر وضعیت مطلوب در این گام ابتدا مأموریت‌های قوه قضائیه از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و سیاست‌های کلی نظام احصاء شد سپس مبتنی بر نتایج مرحله اول و همچنین بررسی برنامه‌های توسعه اسناد تحولی آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های قوه قضائیه و پژوهش‌های انجام شده مرتبط با نظام قضائی مطلوب مؤلفه‌های نشانگر وضعیت مطلوب تعیین شد. گام ۲- تعیین چالش‌ها در گام دوم با شناخت وضع موجود قوه قضائیه در تحقق مأموریتها و تحلیل چرایی فاصله آن تا وضع مطلوب، موانع کلیدی در مسیر تحقق کامل برخی از مأموریتها یا همان «چالش‌ها» شناسایی شد. اصلاح با رفع این چالش‌ها اهداف کیفی کلان سند تحول است به منظور شناسایی این چالشها از نتایج مرحله اول وضعیت شاخصهای ارزیابی عملکرد قوه قضائیه نتایج نظر سنجی ها و ثبت انتقادات و شکایات مردمی و نظرات تعدادی از افراد خبره قوه قضائیه استفاده شد. گام ۳- احصاء عوامل بروز چالش‌ها تجویز راهکارهای مؤثر بر رفع چالش‌ها نیازمند شناخت عوامل به وجود آورنده آنها است در شناخت عوامل نیز باید تا حد امکان از علت‌های روبنایی عبور کرده و به علت‌های ریشه‌ای دست یافت. لذا در این گام متناظر با هر یک از مأموریت‌ها، زنجیره علی بروز چالشها با استفاده از نتایج پژوهشهای انجام شده و بررسی اسناد برنامه‌های پیشین قوه قضائیه به صورت «کاربرگ مسئله شناسی» تدوین شد و پس از تکمیل کاربرگ‌های مذکور توسط تعدادی از افراد خبره قوه قضائیه و صاحب نظران باتجربه حوزه و دانشگاه در عرصه‌های قضائی، حقوقی، انتظامی، مدیریتی، اقتصادی، اجتماعی، روانشناسی و تربیتی و تحلیل دقیق و جامع آن علت‌های ریشه‌ای احصاء شد. گام ۴- انتخاب عوامل در بروز یک چالش، مجموعه عوامل متعدد و با درجه اهمیت متفاوت نقش دارند استفاده بهینه از توان تحولی قوه قضائیه ایجاب می‌نماید که از توجه همزمان و همسان به تمامی عوامل اجتناب و بر عواملی تمرکز شود که نقش اساسی در بروز و همچنین اصلاح چالش‌ها دارند این عوامل نقش اهرمی و محرک برای سایر عوامل را دارند و انتظار می‌رود با اصلاح یا رفع آنها وضعیت یک یا چند چالش به شکل معناداری بهبود یابد بنابراین در این گام، عوامل با سه شاخص تکرار (اثربخیز در بروز چالش‌های متفاوت) تأثیرگذاری میزان اثرگذاری در بروز (چالش و سهولت تغییر وجود مقاومت کمتر در برابر تغییر آن) انتخاب شدند اصلاح یا رفع این عوامل اهداف کیفی خرد سند تحول به شمار می‌آیند. گام ۵- تدوین راهبردها راهبردها، مسیر اصلی اصلاح یا رفع عوامل هستند که به فراخور برای رفع هر یک از عوامل و با توجه به چرخش‌های تحول آفرین تدوین گردید. در این گام راهبردها بر اساس نتایج حاصل از مرحله اول مبنای نظری، مطالعات تطبیقی و نظرات تعدادی از افراد خبره قوه قضائیه و صاحب نظران تدوین شد. گام ۶- تدوین راهکارها در این گام به منظور تحقق راهبردهای تحولی راهکارهایی انتخاب شد که علاوه بر دارا بودن ماهیت تحولی بتواند عوامل را به صورت پایدار رفع و یا بطور معنادار اصلاح نماید. راهکارهای منتخب باید بتواند سازگار با نگرشی نظام مند بازخوردهای محیطی و تغییرات احتمالی برآمده از اجرا در مناسبات افراد و نهادها را مدنظر قرار دهد و وضعیت تعادلی جدیدی در جامعه به وجود آورد که موجب برگشت ناپذیری عوامل شود. به منظور تدوین راهکارها از بررسی اسناد برنامه‌های پیشین قوه قضائیه، مطالعات تطبیقی مصاحبه‌های تفصیلی و جلسات هم‌اندیشی و طوفان فکری با تعدادی از افراد خبره قوه قضائیه و صاحب نظران استفاده شد. گام ۷- نگاشت نهادی و تعیین زمان بندی اجرا تحقق راهکارها مستلزم تعیین متولی مشخص و زمانبندی اجرا است. لذا در این گام بعد از پایش سازمانی و مصاحبه با برخی از مدیران ارشد قوه قضائیه برای هر یک از راهکارها واحد سازمانی مسئول واحد سازمانی همکار و زمان بندی اجرا در سه دوره زمانی «کوتاه مدت» (تا تیرماه سال ۱۴۰۰)، «میان مدت» (تا تیرماه سال ۱۴۰۱) و «بلندمدت» (تا پایان سال ۱۴۰۲) تعیین شد. مرحله سوم - تدوین نظام مدیریتی اجرای برنامه تحول گام ۱- شناسایی زیرساخت‌های مدیریتی لازم برای تحقق برنامه تحول در این گام با توجه به نتایج مرحله اول برنامه‌های توسعه اسناد تحولی آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های قوه قضائیه و نظرات تعدادی از افراد خبره این قوه و صاحب نظران فهرست زیرساخت‌های مدیریتی که به تناسب، تأمین آنها برای اجرای راهکارهای برنامه تحول لازم است تهیه و در ۱۱ مبحث طبقه بندی شد که عبارت اند از: (۱) برنامه ریزی؛ (۲) سازماندهی؛ (۳) منابع انسانی؛ (۴) منابع مالی؛ (۵) منابع فیزیکی و تجهیزات؛ (۶) قوانین و مقررات؛ (۷) فناوری؛ (۸) نوآوری و پیشنهادها؛ (۹) گفتمان سازی؛ (۱۰) ارتباطات مردمی و (۱۱) رعایت کرامت ارباب رجوع، طبقه‌بندی گردید. تأمین برخی از موضوعات زیر ساختی فوق الذکر از قبیل برنامه ریزی و گفتمان سازی برای اجرای تمامی راهکارها ضروری است و تمهید برخی دیگر از موضوعات زیر ساختی از جمله منابع انسانی منابع مالی و قوانین و مقررات صرفاً برای اجرای برخی از راهکارها لازم می‌باشد. گام ۲- بررسی و تحلیل زیر ساخت‌های مدیریتی موجود در گام دوم با استفاده از نتایج پژوهش‌های انجام شده و نظرات تعدادی از افراد خبره و مدیران ارشد قوه قضائیه وضع موجود زیرساخت‌های مدیریتی قوه قضائیه شناسایی گردید و سپس چرایی عدم تأمین یا تأمین نامناسب و نامتناسب این زیر ساخت ها تاکنون مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. گام ۳- تدوین اقدامات لازم برای تأمین زیرساخت‌های مدیریتی در این گام با استفاده از نتایج مطالعات تطبیقی مصاحبه‌های تفصیلی و جلسات هم‌اندیشی با تعدادی از افراد خبره قوه قضائیه و صاحب نظران با تجربه حوزه و دانشگاه به ویژه در عرصه‌های قضائی، حقوقی، مدیریتی و اقتصادی اقداماتی انتخاب شد که علاوه بر دارا بودن ماهیت تحولی با استفاده کامل از ظرفیتهای زیر ساختی موجود و صرفاً با تغییر برخی از قواعد مبنای، بتواند زیرساخت‌های مدیریتی لازم را تأمین نماید. گام ۴- نگاشت نهادی و تعیین زمان بندی اجرا در این گام بعد از پایش سازمانی و مصاحبه با برخی از مدیران ارشد قوه قضائیه برای هر یک از اقدامات واحد یا واحدهای سازمانی، مسئول واحد سازمانی همکار و زمانبندی اجرا در سه دوره زمانی کوتاه مدت (تا تیرماه سال ۱۴۰۰) میان مدت (تا تیرماه سال ۱۴۰۱) و بلندمدت (تا پایان سال ۱۴۰۲) تعیین شد. مرحله چهارم - تدوین نظام راهبری و پایش در این مرحله با استفاده از جلسات هم‌اندیشی با تعدادی از افراد خبره و مدیران ارشد قوه قضائیه سازوکارهای موجود قوه قضائیه برای راهبری و پایش استاد فعلی مورد تحلیل قرار گرفت. سپس با استفاده از نتایج مطالعات تطبیقی و نظرات صاحب نظران با تجربه حوزه و دانشگاه به ویژه در عرصه‌های قضائی، مدیریتی و اجتماعی؛ ساختار و سازوکاری لازم برای راهبری پیگیری مستمر بازخورد و ارتقاء سند تحول تعیین شد. مبحث سوم - چرخش‌های تحول آفرین چرخش‌های تحول آفرین تغییرات در جهت گیری‌های کلان قوه قضائیه است که چارچوب اصلی تعیین راهبردها را تشکیل میدهند این چرخش‌ها عبارت اند از: (۱) از نگاه بخشی به قوه قضائیه به همکاری و هم افزایی سازنده و مؤثر با سایر قوا برای دستیابی

به آرمان‌های متعالی نظام جمهوری اسلامی ایران و تحقق عدالت برای شکل‌گیری تمدن اسلامی - ایرانی؛ ۲) از مواجهه منفعل و پسینی در حکمرانی قضائی به مواجهه فعال و ایجابی (۳) از اکتفا به انجام حداقلی وظایف به استفاده حداکثری از تمامی ظرفیت‌های قوه قضائیه؛ ۴) از غلبه رویکرد دادخواست محور به غلبه رویکرد گسترش دهنده عدل و حامی حقوق عمومی و آزادی‌های مشروع؛ ۵) از نگرش قدیمی غیر پاسخگو و غیر شفاف به نگرش هوشمند، پاسخگو و شفاف؛ ۶) از مدیریت متمرکز و اکتفا به ظرفیت‌های درون سازمانی به مدیریت مشارکت جو و مردم محور؛ ۷) از غلبه محافظه کاری و مصلحت اندیشی به غلبه قاطعیت و تصمیمات انقلابی؛ ۸) از اکتفا به مشهورات و پیش فرض‌های ذهنی رایج به بهره‌گیری از نگرش‌های بدیع برخوردار از عقلانیت؛ ۹) از تهدیدنگری مبارزه با فساد درون قوه قضائیه به فرصتی برای صیانت از منابع انسانی خدمت و ارتقاء سرمایه اجتماعی؛ ۱۰) از اکتفا به مقابله با مفسدین به شناسایی و حذف بسترهای فسادزا؛ ۱۱) از نظارت‌های گذشته نگر، موردی انسان پایه و متمرکز به نظارت‌های مستمر، همه جانبه، هوشمند و همگانی؛ ۱۲) از اکتفا به نظارت‌های عملکرد محور به نظارت‌های همه جانبه و مأموریت محور؛ ۱۳) از رویکرد منفعل و تدافعی در حوزه حقوق بشر به رویکرد پیشرو و تهاجمی (۱۴) از اکتفا به دانش حقوقی و قضائی به بهره‌مندی از دانش‌های نو بین رشته‌ای و تجارب جدید بشری. فصل دوم: برنامه تحول در این فصل ذیل هر یک از مأموریت‌های قوه قضائیه چالش‌های پیش روی تحقق آن، عوامل ریشه‌ای اولویت دار در بروز چالش‌ها، راهبردها و راهکارهای تحولی ارائه شده است. همچنین برای هر یک از راهکارها واحد سازمانی مسئول - مشخص شده با خط زیرین - واحد یا واحدهای سازمانی همکار و زمانبندی اجرا شامل کوتاه مدت (تا تیرماه سال ۱۴۰۰)، میان مدت (تا تیرماه سال ۱۴۰۱) و بلندمدت (تا پایان سال ۱۴۰۲) مشخص شده است. مبتنی بر روش شناسی مندرج در فصل کلیات از میان ۴۸ چالش احصاء شده ۲۰ چالش انتخاب شد. همچنین پس از تدوین زنجیره علی هر یک از چالش‌ها و شناسایی عوامل ریشه‌ای ۱۲۰ عامل ریشه‌ای احصاء و بر اساس سه شاخص تکرار، تأثیر گذاری و سهولت تغییر - که در گام چهارم فرایند تدوین برنامه تحول به آن اشاره شده است - بر ۴۷ عامل ریشه‌ای اولویت دار تمرکز شد. تحول قضائی وابسته به مداخله مؤثر و تغییر بنیادین ۴۷ عامل ریشه‌ای اولویت دار است از این رو متناظر با هر عامل مجموعه‌ای از راهکارها به نحوی تدوین شده است که اجرای توأمان آنها بتواند عامل مذکور را رفع و یا اصلاح نماید بنابراین در مقام اجرا زمانی میتوان انتظار تغییر در عوامل را داشت که هر یک از بسته‌های راهکاری ۴۷ گانه به صورت جامع و در ارتباط موضوعی با هم اجرا شوند. شایان ذکر است مأموریت‌های قوه قضائیه در عین برخورداری از قلمرو مشخص، از یکدیگر منفک نیست و میان آنها ارتباط متقابل وجود دارد. به همین دلیل عمده راهکارها علاوه بر مأموریتی که ذیل آن جانمایی شده است در اجرای برخی از مأموریت‌های دیگر نیز مؤثر هستند به عنوان نمونه اگر راهکاری به اجرای صحیح مأموریت پیشگیری از وقوع جرائم و دعاوی منجر شود، حجم پرونده‌های ورودی به قوه قضائیه و بار اجرایی محاکم کاهش یافته و در نتیجه وضعیت تحقق مأموریت رسیدگی به تظلمات تعدیات، شکایات حل و فصل دعاوی و رفع خصومات بهبود خواهد یافت و بالعکس اگر راهکاری به اجرای صحیح مأموریت رسیدگی به تظلمات تعدیات، شکایات حل و فصل دعاوی و رفع خصومات منتج شود هزینه ارتکاب جرم را افزایش داده و متأثر از این اثر بازدارنده، وضعیت تحقق مأموریت پیشگیری از وقوع جرائم و دعاوی ارتقاء خواهد یافت با این وجود به منظور جلوگیری از تکرار، هر راهکار تنها ذیل مأموریتی آمده است که مبتنی بر زنجیره علی بروز چالش‌ها بیشترین ارتباط را با آن مأموریت دارد. مأموریت ۱ رسیدگی به تظلمات تعدیات شکایات حل و فصل دعاوی و رفع خصومات. چالش ۱: غیر متقن بودن برخی از آراء و تصمیمات قضائی. عامل ۱: تعارض ابهام و نقص قوانین و مقررات. راهبرد ۱: شناسایی هوشمند آراء متعارض و قوانین و مقررات متعارض، مبهم و ناقص. راهکارها: ۱) جمع‌سپاری ثبت مصادیق آراء متعارض و داده‌کاوی اطلاعات سامانه مدیریت پرونده به منظور افزایش صدور آراء وحدت رویه با ایجاد سامانه آراء متعارض (دیوان عالی کشور دادستانی کل کشور مرکز آمار و فناوری اطلاعات میان مدت)؛ ۲) شناسایی قوانین و مقررات متعارض مبهم و ناقص با داده‌کاوی اطلاعات سامانه آراء متعارض با تمرکز بر قوانین مرتبط با ۱۰ عنوان اولویت دار جرائم و دعاوی از طریق پیگیری تنقیح و اصلاح قوانین مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس دیوان عالی کشور دادستانی کل کشور - بلندمدت) عامل ۲: نقص در زیرساخت‌های مؤثر برای صدور آراء و تصمیمات متقن. راهبرد ۱: تخصصی نمودن فرایندهای رسیدگی. راهکارها: ۱) تدوین و پیگیری تصویب آیین‌های دادرسی تخصصی با اولویت آیین دادرسی تجاری و آیین دادرسی خانواده (معاونت حقوقی و امور مجلس مرکز توسعه حل اختلاف معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم - بلندمدت). ۲) ایجاد شعب تخصصی رسیدگی با ساختارهای متناسب با اولویت دعاوی خانواده و دعاوی تجاری (معاونت اول معاونت راهبردی مرکز توسعه حل اختلاف، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم معاونت منابع انسانی و امور فرهنگی معاونت مالی پشتیبانی و عمرانی دادگستری استان‌ها - میان مدت) راهبرد ۲: بهره‌گیری از ظرفیت متخصصان در صدور آراء و تصمیمات متقن. راهکار: ۱) شناسایی متخصصان مبتنی بر صلاحیت سنجی عمومی علمی حرفه‌ای و ضوابط انتخاب اصلح، ایجاد امکان اخذ مشاوره تخصصی از متخصصان با تشکیل هیئت‌های تخصصی مشاوره در پرونده‌های مهم و خاص با اولویت دعاوی مرتبط با موضوعات اقتصادی و خانواده با اصلاح قوانین و مقررات مربوط (معاونت حقوقی و امور مجلس دادگستری استان‌ها - بلند مدت) راهبرد ۳: استفاده از فناوری‌های هوشمند در فرایند صدور آراء و تصمیمات قضائی. راهکار: ۱) ایجاد دستیار هوشمند قضائی به منظور دسترسی یکپارچه قضات در فرایند رسیدگی به اطلاعات مورد نیاز نظیر قوانین آراء وحدت رویه اصراری نظریه‌های مشورتی پرونده‌های مشابه پرونده شخصیت متهم و ارائه پیشنهاد دادرسی با قابلیت اتصال به سامانه مدیریت پرونده (مرکز آمار و فناوری اطلاعات دیوان عالی کشور، دیوان عدالت اداری سازمان قضائی نیروهای مسلح دادستانی کل کشور - میان مدت) راهبرد ۴- ایجاد شفافیت در فرایند رسیدگی و صدور آراء قضائی. راهکارها: ۱) اعلام عمومی اوقات رسیدگی جلسات علنی دادگاه و ضرورت اعلام دلایل عدم برگزاری علنی دادگاه با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس دادگستری استان‌ها - میان مدت). ۲) انتشار عمومی و برخط آراء قضائی با حفظ محرمانگی اطلاعات اشخاص دخیل در پرونده از طریق ایجاد سامانه آراء قضائی با امکان تحلیل و ارزیابی عمومی و ترغیب اشخاص از جمله نخبگان و نهادهای تخصصی به مشارکت در ارزیابی آراء به کمک طراحی نظام انگیزشی مناسب مرکز آمار و فناوری اطلاعات (دیوان عالی کشور دیوان عدالت اداری - میان مدت). ۳- ضبط صدا و تصویر مراحل رسیدگی در دادسراها و دادگاه‌ها و فراهم سازی دسترسی برخط

دادگاه‌ها، دیوان عالی کشور و مراجع نظارتی قوه قضائیه به آن مرکز آمار و فناوری اطلاعات دادرسی انتظامی قضات دادگاه عالی انتظامی قضات دیوان عالی کشور دادستانی کل کشور دیوان عدالت اداری سازمان قضائی نیروهای مسلح (مرکز حفاظت اطلاعات دادگستری استان‌ها - بلندمدت) عامل ۳: خطای برخی از نظرات کارشناسی راهبردی: حذف مداخلات انسانی در ارجاع و ارائه نظرات کارشناسی. راهکارها: ۱) ارجاع کارشناسی به صورت تخصصی و هوشمند و بدون مداخله عامل انسانی به کارشناسان و دریافت سیستمی نظرات مرکز آمار و فناوری اطلاعات معاونت حقوقی و امور مجلس کانون کارشناسان رسمی (مرکز امور و کلا کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده - میان مدت). ۲) استفاده حداکثری از فناوریهای نوین و هوش مصنوعی به منظور ارائه برخی از نظرات کارشناسی به جای ارجاع به کارشناس با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط مرکز امور و کلا کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، کانون کارشناسان رسمی، (مرکز آمار و فناوری اطلاعات معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت). راهبردی: پیشگیری از صدور نظرات کارشناسی نادرست. راهکارها: ۱) ایجاد سامانه برخط و کاربرگ‌های استاندارد با قابلیت اتصال به سامانه مدیریت پرونده برای تبادل اطلاعات و ارائه نظرات پزشکی قانونی (سازمان پزشکی قانونی کشور معاونت راهبردی - میان مدت). ۲) ایجاد کاربرگ‌های استاندارد برای ارائه نظرات کارشناسی با اولویت ۱۰ رشته و صلاحیت با بیشترین تعداد ارجاع (مرکز امور و کلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، معاونت حقوقی و امور مجلس، معاونت راهبردی - کوتاه مدت) ۳- زمینه سازی برای ایجاد مؤسسات تخصصی کارشناسی رسمی دارای مسئولیت تضامنی با ایجاد مشوق های لازم و کاهش تدریجی سهم ارجاع به کارشناسان حقیقی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، کانون کارشناسان رسمی مرکز امور و کلا کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده - بلندمدت). ۴) احصاء شاخص‌های ارزیابی نظرات کارشناسی، تقویت نظارت و برخورد متناسب با تخلفات از جمله افزایش کارآمدی هیئت‌های انتظامی در رسیدگی به تخلفات کارشناسان و ایجاد محدودیت‌ها و محرومیت‌های متناسب با تخلفات (معاونت حقوقی و امور مجلس معاونت راهبردی دادگستری استانها کانون کارشناسان رسمی، مرکز امور و کلا کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده - میان مدت). ۵) فراهم سازی زمینه ایجاد صندوق ضمانت مسئولیت کارشناسان رسمی توسط مؤسسات و کارشناسان رسمی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس کانون کارشناسان رسمی مرکز امور و کلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده - بلندمدت). ۶) ایجاد نظام ارزشیابی و رتبه بندی و افزایش تدریجی سهم ارجاع به مؤسسات و کارشناسان دارای رتبه بالاتر با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس دادگستری استانها کانون کارشناسان رسمی مرکز امور و کلا کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده - میان مدت) راهبردی: تقویت فضای رقابتی در ارائه خدمات کارشناسی رسمی راهکار: ۱) پذیرش کارشناس رسمی بر اساس صلاحیت سنجی عمومی علمی و حرفه ای به صورت رقابتی با تعیین ضوابط لازم و بدون تعیین سقف ظرفیت عددی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، کانون کارشناسان رسمی مرکز امور و کلا کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده - میان مدت)؛ عامل: اظهارات خلاف واقع برخی از شهود و مطلعین راهبردی ۱: افزایش کیفیت اخذ شهادت شهود و اظهارات مطلعین راهکارها: ۱) فراهم سازی امکان دسترسی برخط قضات به پایگاه‌های اطلاعاتی مراجع حاکمیتی به منظور اعتبار سنجی شهادت شهود و مطلعین (مرکز آمار و فناوری اطلاعات دادگستری استان‌ها - میان مدت) ۲) ایجاد کاربرگ استاندارد اخذ شهادت شهود و مطلعین در سامانه مدیریت پرونده معاونت راهبردی، (مرکز آمار و فناوری اطلاعات کوتاه مدت) راهبردی ۲: افزایش تبعات شهادت کذب راهکارها: ۱) ایجاد سامانه شهود و مطلعین به منظور ثبت اطلاعات هویتی، شاهد مطلع و موضوع شهادت (مرکز آمار و فناوری اطلاعات - کوتاه مدت) ۲) متناسب سازی و افزایش بازدارندگی مجازات شهادت کذب در مراحل رسیدگی با افزودن محدودیتهای اقتصادی و اجتماعی به مجازات قانونی شهادت کذب متناسب با موضوع شهادت با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت). عامل ۵: روز آمد نبودن بخش‌هایی از نظام‌ها و فرایندهای دادرسی متناسب با قضای اسلامی راهبردی ۱: تجمیع ظرفیت‌ها و تقویت تعامل و هم افزایی میان اندیشمندان و صاحب نظران راهکارها: ۱) بازطراحی نظام دادرسی مبتنی بر الگوی فضای اسلامی معاونت راهبردی دیوان عالی کشور، (معاونت حقوقی و امور مجلس، پژوهشگاه دانشگاه علوم قضائی و خدمات اداری - بلندمدت). ۲) تدوین سیاست‌های جنایی اسلام و بازنگری در قوانین جزایی از جمله قانون مجازات اسلامی و قانون آیین دادرسی کیفری مبتنی بر این سیاست‌ها (معاونت حقوقی و امور مجلس دیوان عالی کشور معاونت راهبردی پژوهشگاه دانشگاه علوم قضائی و خدمات اداری - بلندمدت). چالش: اطاله در فرایند رسیدگی عامل ۱: کثرت و افزایش پرونده‌های ورودی به قوه قضائیه راهبردی: توسعه روش‌های حل اختلافات جایگزین رسیدگی قضائی راهکارها: ۱) ترغیب طرفین اختلاف به توافق با یکدیگر بدون نیاز به مداخله ساینر با طراحی سازوکارهای اعتباری برای اشخاص به منظور افزایش انتفاع طرفین از حصول توافق در مقایسه با سایر روشهای حل اختلاف با تأکید بر ۱۰ عنوان دعاوی و اختلافات اولویت دار با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (مرکز توسعه حل اختلاف معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت). ۲) اصلاح مأموریت شورای حل اختلاف با تمرکز بر صلح و سازش و استفاده از روش‌های جایگزین رسیدگی قضائی در تمامی دعاوی و اختلافات و بدون حدنصاب ریالی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (مرکز توسعه حل اختلاف معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت). ۳) ارتقاء نظام میانجیگری با افزایش دامنه موضوعی به رسمیت شناختن فعالیت نهادهای مردمی و تسهیل دسترسی آنها به اطلاعات طرفین از طریق اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (مرکز توسعه حل اختلاف معاونت حقوقی و امور مجلس، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم - میان مدت) ۴) ارتقاء و ساماندهی نظام داوری با تدوین آیین داوری تعیین موارد عدم اعتبار رای داوری محدود سازی مراجع قضایی در امر، داوری رسیدگی به اعتراض نسبت به رای داوری در هیئتهای تخصصی و تقویت و توسعه داوری حرفه ای و سازمانی مبتنی بر صلاحیت سنجی عمومی، علمی حرفه ای و ضوابط انتخاب اصلح به صورت رقابتی با تعیین ضوابط لازم و بدون تعیین سقف ظرفیت، عددی ایجاد بیمه مسئولیت حرفه ای و استقرار نظام رتبه بندی و تقویت نظارت و برخورد متناسب با تخلفات داوری از جمله ایجاد هیئت‌های انتظامی و ایجاد محدودیت‌ها و محرومیت‌های متناسب با تخلفات با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (مرکز توسعه حل اختلاف معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت). ۵) تدوین و پیگیری تصویب آیین دادرسی تخصصی قوانین محدود کننده تعارض منافع و شفاف سازی صلاحیت مراجع شبه قضائی اعم از مراجع اختصاصی اداری،

شبه حقوقی، شبه کیفری، انتظامی و صنفی مانند کمیسیون ماده ۱۰۰ قانون شهرداری‌ها و هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری و واگذاری رسیدگی به دعاوی پرتکرار فاقد ماهیت قضائی محض از قبیل انحصار وراثت و دستور فروش به این مراجع (معاونت اول دیوان عدالت اداری معاونت حقوقی و امور مجلس سازمان بازرسی کل کشور سازمان قضائی نیروهای مسلح - میان مدت) راهبرد ۲: کاستن از مراحل غیر ضروری دادرسی راهکار: ۱) حذف مراحل غیر ضروری از فرایند رسیدگی به ویژه اعتراض به آراء در موضوعاتی که رسیدگی به اعتراض در آنها فاقد اثر بخشی است با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت). عامل: وجود زمینه‌های خطا در فرایندهای رسیدگی راهبرد ۱: هوشمندسازی حداکثری فرایندهای رسیدگی راهکارها: ۱) پذیرش تشکیل پرونده پرداخت هزینه دادرسی ارسال و ارجاع پرونده های قضائی به مجتمع‌ها و شعب قضائی به صورت تخصصی سامانه ای و هوشمند معاونت راهبردی (مرکز آمار و فناوری اطلاعات دادگستری استان‌ها - میان مدت). ۲) تهیه پرونده الکترونیکی قضائی شامل کاربرگ‌های برخط استاندارد برای اقدامات و فرایندهای مربوط به رسیدگی و اسکن اسناد کاغذی موجود در پرونده معاونت راهبردی (معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت). ۳) حذف تشریفات زائد و اعمال هوشمند اوقات رسیدگی مواعد قانونی و قضائی مبالغ قانونی و رویه های قضائی در سامانه های مربوط با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس معاونت راهبردی، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت). ۴) فراهم سازی امکان دسترسی برخط قضات به پایگاه‌های اطلاعاتی مراجع حاکمیتی به منظور انجام بدون واسطه استعلامات و اعمال دستورات قضائی مرکز آمار و فناوری اطلاعات معاونت راهبردی دادگستری استانها - بلند مدت). عامل: حجم بالای ادعاهای اعسار از هزینه دادرسی راهبرد ۱: عدم تشکیل پرونده با موضوع اعسار از هزینه دادرسی راهکار: ۱) اعتبار سنجی مالی اشخاص مدعی اعسار با بررسی دارایی و اموال منقول و غیرمنقول ایشان از طریق دسترسی مستقیم به پایگاههای اطلاعاتی مراجع حاکمیتی محدودسازی انجام برخی فعالیت‌های اقتصادی خاص که نشانگر توان مالی است نظیر ثبت شرکت خرید مستغلات و خودرو دریافت تسهیلات و فعالیت در بورس برای اشخاص معسر به صورت سامانه ای متناسب با هزینه دادرسی از زمان ثبت ادعای اعسار تا زمان تسویه هزینه دادرسی و درج وضعیت شخص مدعی اعسار در سامانه اعتبار معاملاتی اشخاص از زمان ثبت ادعای اعسار با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط معاونت حقوقی و امور مجلس، (مرکز آمار و فناوری اطلاعات سازمان ثبت اسناد و املاک کشور دادگستری استان‌ها - میان مدت). راهبرد: تسهیل پرداخت هزینه دادرسی راهکار: ۱) اصلاح نظام تعیین و پرداخت هزینه های دادرسی در پرونده‌های حقوقی از طریق اصلاح نظام تقویم، محاسبه نرخ هزینه دادرسی به صورت پلکانی و ایجاد مشوق‌های مربوط به توسعه روش‌های حل اختلاف جایگزین رسیدگی قضائی و صلح و سازش و توسعه روش‌های جایگزین پرداخت نقدی هزینه دادرسی نظیر تقسیط و ارائه ضمانت با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس معاونت راهبردی مرکز توسعه حل اختلاف معاونت مالی پشتیبانی و عمرانی - میان مدت) عامل ۴: تجدید رسیدگی ناشی از ضعف در شیوه ابلاغ راهبرد ۱: اطمینان از دریافت ابلاغ در سامانه ثبت نام الکترونیکی راهکارها: ۱) تکمیل اطلاعات اشخاص در سامانه ثبت نام الکترونیکی با فراخوانی اطلاعات آنها از طریق اتصال به سامانه های احراز هویت (مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت). ۲) الزام اشخاص به تأیید هویت خود و تأیید دریافت ابلاغ ها در سامانه ثبت نام الکترونیکی با اعمال محدودیت برای ایشان از جمله مسدودسازی حساب‌های بانکی و سیم کارتها در صورت عدم تأیید بعد از دوره زمانی مشخص با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (مرکز آمار و فناوری اطلاعات معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت). ۳) اطمینان از ابلاغ اوراق قضائی به گروه‌های خاص نظیر زندانیان سالمندان کم سوادان بیماران، معلولان و اتباع خارجی با روش‌هایی نظیر ابلاغ همزمان به سرپرست قانونی و اطلاع رسانی از صدور ابلاغ به اشخاص همیار مورد تأیید ایشان (مرکز آمار و فناوری اطلاعات سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور دادگستری استان‌ها - کوتاه مدت).